

HET OUDSTE POTMAKERSKWARTIER TE BERGEN OP ZOOM

EN ENKELE VAN DE BEWONERS IN DE TWEDE HELFT
VAN DE 15^e EEUW

OM een aanknopingspunt te hebben gaan we uit van een passage uit het boek van de oud-archivaris van Bergen op Zoom, Korneel Sloomans, „Bergen op Zoom een stad als een huis” 1). We lezen dan onder het hoofdstuk „Potmakers” het navolgende:

„De oudste bedrijven waren naar alle waarschijnlijkheid gevestigd aan de uiterste noordwestpunt van de huidige Dubbelstraat, ook wel „de Helstede” genoemd.

„Rond 1500 is dit gedeelte van het havenkwartier binnen de stadsomwalling getrokken. Tevoren waren bij de Helstede nieuwe wallen en een nieuwe stadsgracht aangelegd. Tengevolge hiervan moesten enkele potbakkerijen na 1487 opschuiven van „de Helstede” naar het oosten. Ze blijven echter op de Dubbelstraat of de N.Z. Haven gevestigd.”

Enkele aantekeningen uit de in het gemeente-archief van Bergen op Zoom berustende registers van Rentetarieven en Recognitiën en de registers van opdrachten tussen 1440 en 1520 stellen ons in staat, zij het dan niet uitputtend, hierop wat nader in te gaan 2). Sluitende genealogien zijn uit de gegevens niet samen te stellen.

Situering van de oudste potbakkerijen

We hebben een sterk vermoeden dat de eerste potbakkerijen niet in het Bergen op Zoomse potmakerskwartier maar buiten de stad in de omgeving waren gelegen. We denken hierbij aan Woensdrecht, Borgvliet, Noordgeest. Toen men ook naar elders ging exporteren gaf men de voorkeur aan plaatsen dicht bij de haven.

In bijna alle akten begint de plaatsaanduiding van de over te dragen of soms nog te bouwen potbakkerijen met „aan of op de N.Z. Haven”. We moeten daaronder niet alleen verstaan de huidige N.Z. Haven, maar ook dat gedeelte waarop het Groot Arsenal is gebouwd, alsmede een gedeelte van de voormalige Potasfabriek en verder de Dubbelstraat met de tussen deze en de N.Z. Haven gelegen zijstraten. Achter de hoofdaanduiding volgt dan meestal een nadere omschrijving zoals: „Op ten Weel”; „Op te Helstede”; „aan de Middelste straat”; „over het Spui”;

Specimen van 15e eeuwse Bergen op Zoom's aardewerk voor huishoudelijk gebruik. (zie artikel pag. 89)
(foto L. J. Weijs)

maar ook „buiten de stadspoort (O.L.Vrouwe Poort) en „buiten de uiterste poort” (St. Nicolaas Poort op het einde van de huidige N.Z. Haven). Soms volgen dan de begrenzingen.

Met deze weinige gegevens willen we proberen ongeveer de ligging van de oudste potbakkerijen te bepalen en na te gaan welke potmakers deze exploiteerden.

Enkele van de hierna te noemen potmakers komen niet voor op de tabel van dekens en gezworenen van het ambacht van 1488 tot en met 1527 3).

Potmakers waarvan weinig bekend is

Van de oudste met namen bekende potmakers weten we tot nu toe zo goed als niets. In hoeverre waren het meesters of gezellen? Hebben ze bij hun vestiging vakkennis meegebracht of waren het gezellen die van centra naar centra trokken om zich beter in het vak te bekwamen?

In de studie „Tussen hete vuren” van Sloomans, die we eerder aanhaalden, vinden we op blz. 3 een lijstje van potmakers die in het begin van de 15e eeuw als poorter van de stad werden ingeschreven. Meerdere hiervan hebben vrijwel zeker een potterij geëxploiteerd.

Rekening houdend met een enkele dubblure, als gevolg van een andere benaming, voegen we aan dit lijstje nog toe de namen van potmakers die we in andere archiefstukken tegen kwamen.

1441	Jan Willemsone , potmaker 4)
1441-1442-1446	Willem Joessone , potmaker 5)
1443-1461-1477-1497	Domas Haysic (Hamer?), potmaker 6)
1444	Heinricxsonne , potmaker. Hij heeft twee kinderen: Peteren en Willemen. Hun oom is Peteren Heinricxsonne, bakker. Zijn vrouw Ketlijnen Roden 7)
1447	Jan Hamer , potmaker 8)
1447	Jan de Backer , potmaker 9)
1447	Cornelis Janssonne , potmaker 10)
1467-1475-1478-1478	Jacob Adriaenssoen , potmaker 11)
1471	Gielijss Heijnric , potmaker 12)
1473-1500	Jaspar , potmaker 13)
1475-1480	Merten Willems , potmaker 14)
1479-1486-1492-1498-1500-1501-1508	Jan Jacobs , potmaker. Deze is zeker potmakersbaas. 17 februari 1501 heeft hij een potmakerswiel laten maken. Hij was gehuwd met Lijsbeth van der Creke en had drie kinderen Jan , Vrancke en Jacob 15)

1479	Willem de potmaker van Aken 16)
1492	Jan Nuijts , potmaker en arbeider 17)
1499	Cornelis Willems , potmaker 18)
1499	Anthuenis Peterss , potmaker 19)
1497	Merten Gieliss , potmaker, gehuwd met Geertruijt Henricx 20)
1500	Vrancke , potmaker 21)
1500	Cornelis Meeus , potmaker 22)
1505-1506	Anthuenis Peter Lietenssoen 23)

Ook deze moet een financieel krachtige potmakersbaas zijn geweest. Hij stelt zich herhaaldelijk borg voor anderen en heeft een huis buiten „Onser Vrouwen poorte aen de noortsijde van der havenen gestaen bij den Stooftput”. Hij is een zoon van **Peteren Lietesone** die 29 januari 1442, 26 roeden pootaarde koopt 24).

Tot slot nog enkele buiten-stadse potmakers.

1493	Bruijn Florijssoen , potmaker 25) te Borgvliet. Hij had daar in 1490 een potterij.
1494-1500	Berthelmeeus Janssoen , potmaker te Calfven onder Ossendrecht. In 1500 wordt hij Berthelmeeus Jacobs genoemd 26).
1500-1503	Henrick Mathijssoen , potmaker te Hoogerheide 27).
1505	Jan Peterssoen , potmaker, heeft een potterij met 50 roeden grond op de Noordgeest 28).
1514	Peter Diericxss , potmaker te Borgvliet 29).

De familie Fierijn alias Florijn.

Minstens driekwart eeuw potmakers van allure.

„Op te Weel” pioniert de familie Nout. 3 mei 1440 wordt de potmaker **Fierijns** genoemd 30). Het ligt vrijwel voor de hand deze in verband te brengen met de potmakers **Jacob Florijn**, ook wel Fierijn, en **Aernout Aernout Florijnsone** 31) (9 jan. 1461) alsmede met de potmakersvrouw **Lijsbeth Nouts**, weduwe wijlen de potmaker Aernout Florijnen 32) (1465—1496), die zeker de moeder is van de potmaker **Aernout Noutsone alias Florijn** ook wel **Fierijn** genoemd. We komen dan tot de navolgende vermoedelijke familierelatie.

Fierijn had twee zonen Jacob en Aernout. Aernout huwde met Lijsbeth en is voor 1465 gestorven 33). Van Jacob weten we niets. Hij is waarschijnlijk naar elders vertrokken.

Hun zoon **Art Nouts Nout** heeft een potterij op te Weel en is april 1486 overleden 34). Behalve een potterij heeft hij ook moergrond

gelegen in „den moenicken moer van Duijnen” onder de vier-schaar van Wouw 35). In het laatste jaar van zijn aards-bestaan houdt hij zich ook bezig met het doen steken, vervoeren en verhandelen van o.a. „harttorven” 36). Dit is overigens niets bijzonders. Het potmaken in deze vroege geschiedenis was beslist geen vetpot en sommige potmakers proberen dan ook iets bij te verdienen. Overigens steunen de familieleden elkaar met alle mogelijke manieren. Zoals de bronnen leren een normaal verschijnsel bij de potmakers-families.

Nout gaat ook ergens anders wonen, want 4 mei 1485 woont **Cornelis Nouts** in de potterij 37). Deze is gehuwd met **Janneken Michiels**. Het echtpaar heeft een kind **Cornelise** en is voor 12 sept. 1527 overleden 38). Als Aert Nouts Nout is overleden vertrekt **Cornelis Nout Florijn** naar Antwerpen en betaalt **Jan Nouts**, waarschijnlijk de oudste van de familie, een erfdeel aan Cornelis uit met behoud van diens aanspraken op andere erfgoederen 39).

Later vestigt Cornelis Nouts zich weer in de potterij op te Weel waar hij op 30 sept. 1513 nog woont. Hij handelt ook in turf 40). Deze potterij was op het eind van 1511 (3 juli) nog eigendom van de erven Nout Florijns en gelegen naast die van Jan Noutss 41).

De andere zonen **Adriane Aernoutsone**, **Arnout Arnoutsone** en **Vrancke Aernoutssone**, allen potmakers, blijven in Bergen op Zoom wonen. Hun erfdeel blijft o.a. rusten op een huis en erf buiten het bolwerk aan de N.Z. van de Haven en op een stuk land in het Noordland gelegen 42). Het huis aan de N.Z. van de Haven blijft eigendom van Jan Noutss en zijn broer Adriane (9 juni 1520) 43). Jan Nouts verklaart 24 okt. 1504 deze erfgedelen aan zijn broers schuldig te zijn 44). 11 mei 1524 neemt Jan Noutss hypotheek op het 6½ gemet grote stuk land in het Noordland 45).

Enkele jaren later 15 mei 1527 leent Jan weer geld op dit land 46).

Dan is er nog een zuster gehuwd met **Cornelis Janssen**, schipper en zeilmaker wonende in Tholen wier erfdeel rust op twee huisjes gelegen aan de Middelste straat aan de N.Z. Haven „bij de Stoofputte” 47). 17 maart 1505 kopen Jan en Arnout Nouts dit gedeelte van hun zwager Cornelise Janss 48), terwijl op 17 juni 1506, Jan, Arnout en Vrancke Noutsoen verklaren aan hun broer **Cornelis Arnoutssone** een erfrente te betalen drukkende op de andere helft van deze twee huisjes 49). 1 juli 1518 verkoopt **Katline Joosdochter** een gedeelte van deze huisjes aan derden 50) maar blijft de erfrente blijikbaar nog schuldig want 22 jan. 1519 verklaren Jan Noutss en Catline Joosdochter — de weduwe van Adriane — deze erfrente nog schuldig te zijn aan Cornelise Arnoutss 51).

Jan Noutss.

Jan Noutss is blijkbaar een belangrijke potmaker. Van 1492 tot en met 1524 heeft hij regelmatig zitting in het bestuur van het gilde en niet minder dan zeven keer als deken. Zijn potterij ligt op „te Helstede” maar is een andere dan zijn vader exploiteerde 52). Met **Cornelis Theuns dochter** de vrouw van zijn broer Vrancken verkoopt hij op 23 maart 1515 drie vierde van deze laatste potterij aan de potmaker **Anthoeniss Willemsen** 53). Hij heeft twee zonen **Peter Jan Noutss** en **Cornelis Jan Noutss** 54).

3 juli 1507 koopt hij mede namens zijn broers van Willemse Symonss een schuur op de Weel 55).

Jan Noutss (Noutssen) treedt ook in de voetsporen van zijn vader met betrekking tot het exploiteren van turf 56). Aanvankelijk nog ten behoeve van zich zelf. Voor het vervoer beschikt hij over paarden. Dit blijkt uit ver- en aankoop van deze dieren 57). Voor de verkoop van een paard op 5 juli 1493 laat hij zich 38 roeden turf betalen 58).

1 februari 1503 regelt hij het steken van turf op zijn moer in „de moenickmoer van Duijnen” 59). Uit een akte van 21 febr. 1504 blijkt dat hij niet alleen turf voor eigen gebruik laat steken maar ook voor levering aan de poorters van de stad 60). Overigens verkoopt hij ook tarwe (12 nov. 1526) 61) en koopt hij laken 62).

Dat hij „in goede doen is” blijkt o.a. uit een schenking op 13 maart 1499 van 5 pond 18 scell. gr. Brab. aan het gasthuis 63) en het betalen van schuld voor en het lenen van geld aan zijn zwager **Cornelis Jans** 64). Door zijn huwelijk (tweede?) met **Gheertruijt Jan Cammens** dochter, moeder van **Antheunis Gheertss** 65) worden de bestaande banden tussen beide families nauwer aangehaald want reeds op 28 dec. 1518 en 9 febr. 1519 leende Jan Noutss geld aan respectievelijk **Jan Gheerts** en **Jacob Geerts** 66).

Arnout Noutssoen alias Florijn.

Zijn broer de potmaker **Arnout Noutssoen alias Florijn** koopt in 1504 „op te Helstede” drie huisjes van Dingne Jan Leijdsdchter 67). In het meest westelijk gelegen huis ten noorden begrensd door de dijk en ten zuiden en westen door de straat sticht hij een potterij en bouwt op de achtererven van de beide andere pandjes een schuur 68). In 1513 verkoopt hij deze pandjes aan de vissers **Cornelis Thoens** en **Francken Cornelis** 69). Hij heeft de potterij blijkbaar niet in volle eigendom want 15 sept. 1514 dragen de voogden van het schipperskind **Leijksen** het nog op haar naam

staande gedeelte van de potterij aan hem over 70). Zijn aan de N.Z. Haven bij de Stoofputte gelegen woonhuis verkoopt hij 7 febr. 1511 71). In 1513 wordt hij voor de laatste maal als deken van het ambacht genoemd.

Vrancke Arnoutssone Florijns.

Een andere broer de potmaker **Vrancke Arnoutssone Florijn** neemt 11 mei 1493 hypotheek op drie huisjes met erven gelegen buiten de O.L.Vrouwe poort aan de N.Z. Haven 72). 6 maart 1495 verkoopt hij deze huisjes aan Willem Janss. 73). Of en waar hij in het begin zijn bedrijf had is uit de bronnen niet te halen. Hij is gehuwd met **Cornelie Theuns dochter** en heeft een dochter **Dignen** die voor 3 juli 1495 is overleden 74).

Hij en zijn vrouw zijn wel mede-eigenaren van de potterij van zijn vader waarvan hij op 15 febr. 1515 75) uit naam van zijn vrouw een gedeelte verkoopt aan de **potbakker Antheunis Willems** dat — zoals we hiervoor reeds vermeldden — op 23 maart 1515 met het gedeelte van Jan Noutss werd bekrachtigd, op drie vierde van deze potterij 76). 1 dec. 1516 77) neemt Antheunis Willems op deze potterij een hypotheek waarschijnlijk om de erfrente te kunnen betalen die hij op 26 nov. 1516 aan de gebroeders Jan en Vranck Noutsoen verklaart schuldig te zijn 78).

Vrancke heeft op dit tijdstip wel geld nodig, want op 9 febr. 1515 koopt hij van zijn broer Jan Noutss „een steenen camer met eenre potterien, schueren, gronde ende alle der toebehoirten int vierkante gestaen ende gelegen buijten der uitersten poorten (St. Nicolaaspoort) aende nortzijde van den havenen”. Deze potterij is gelegen ten zuiden van die van zijn broer Jan 79). 28 juni 1515 wordt hij nog genoemd als eigenaar van een huis en erf aan de N.Z. van de Haven 80).

Adriaen Noutss.

Adriaen Noutss, „potbacker” woont op 3 juni 1494 op te Helstede 81). Hij is gehuwd met **Katlinen (Joosdochter)** 82). Hij zal daar ook wel een potterij hebben want reeds in 1488 heeft hij zitting in het bestuur van het ambacht. We vinden hem daarin voor het laatst in 1504. 24 mei 1504 koopt hij van zijn zwager Cornelis Janssoen diens deel in twee naast elkaar gelegen huisjes aan de N.Z. Haven buiten de O.L.Vrouwepoort aan de Middelstenstraat 83). 1 juli 1504 vestigt hij hierop een jaarlijkse erfrente 84). Hij is kort na 1504 overleden want nadien is er slechts sprake van zijn vrouw 85).

Na de dood van Adriaen huurt Jan Nouts diens potterij tot 22 maart 1515 en belooft dan de weduwe Catline Joosdochter de huur te betalen 86).

Peter Noutsszoen.

Peter Noutsszoen de potmaker ontmoeten we in een akte van 15 juni 1505 87). Hij is een zoon van Jan Noutss. en koopt dan een gedeelte van de potterij van wijlen Rombout Oliviers en diens echtgenote Digne Vlemincx, alsmede een gedeelte van drie huisjes aan de Z.Z. Haven en een huisje op Scholiersberg. Enkele dagen later op 19 juni 1505 koopt hij een ander deel van de potterij 88).

Hubrecht Noutss.

Tenslotte is er op 5 mei 1508 nog sprake van een **Hubrecht Noutss** waarvan we verder niets hebben kunnen vinden, maar die waarschijnlijk het zwarte schaap van de familie is. Op deze datum dragen Jan en Arnout Noutsszonen aan hun schoonzuster Katlinen Joesdochter een huis over op de hoek van de „Heiligegeest straten geheeten de Engelsche strate tegens thys geheeten „Ossenborch” en verklaren voor haar in te staan indien zij door hun broer Hubrecht Noutss „gemolesteert” zou worden 89).

We hebben wat uitvoerig bij deze potmakers-familie stil gestaan omdat ze kan doorgaan als voorbeeld van de hierna volgende potmakersfamilies. Gelijksoortige financiële transacties, familie-hulp, neven-inkomsten en onderlinge banden met vakgenoten hebben we ook bij de andere in deze tijd hier wonende en werkende potmakers aangetroffen.

De familie Merten.

Uit de eerste helft van de 15e eeuw treedt de gezeten potmaker **Merten** naar voren. Zijn bedrijf is aan de N.Z. Haven gelegen (1470) 90). Hij is gehuwd met **Laureijsen** die, dan weduwe zijnde, genoemd wordt in een rekening die de schade regelt aan koren ontstaan door de aanleg van de nieuwe stadsvest 91). De familie woont in een huis aan de Mossel- alias Antoniusstraat (1473) 92), maar heeft ook een pand in het Vrijthof aan de Rozemarijnstraat ten zuiden van het huis „de drie Gobbeletten” 93).

Hij heeft twee zonen en wel de potmaker **Cornelis Mertenssone**, die omstreeks 1474 is overleden en gehuwd was met **Aeghte Mathijsdochter** 94) en de potmaker **Merlijn Mertenssone** die zijn potterij aan de potmaker Sijmoen Henricxsone verkoopt. Deze bedrijven lagen naast elkaar aan de N.Z. Haven 95). Cornelis Mertenssone werd op 22 april 1468 voor drie vierde eigenaar van de potterij 96).

De familie Sijmoens.

De potmaker **Sijmoen Henricxsone** wordt eigenaar van een complete potterij gelegen op de Noord Zijde van de Haven die hij 12 juli 1465 koopt van de potmaker **Merlijn Mertenssone** 97).

Deze potterij wordt ten oosten begrensd door de potterij van de potmaker **Cornelis Mertenssone**. Sijmoen is gehuwd met **Lijsbetten Diericxdochter** en behoort blijkbaar tot de beter gesitueerden. Hij is rondom 1492 overleden 98).

9 april 1473 koopt hij een andere (tweede?) potterij aan de N.Z. Haven 99). Tengevolge van financiële transacties komt hij herhaaldelijk in de archiefstukken voor maar vrijwel altijd in positieve zin; d.w.z. door aankopen of als borg 100).

Hij heeft vier kinderen:

Jan Sijmoens, potmaker.

Cornelis Sijmoens, potmaker.

Cornelien Sijmoens gehuwd met **Cornelis Boths**. Zij is omstreeks 1504 overleden. Dit echtpaar heeft een dochter **Heijlbenen**. Uit de erfenis betaalt Jan Sijmoens de schulden af die hij heeft bij zijn zwager de schipper **Cornelise Janss**.

..... **Sijmoens** gehuwd met de schipper **Cornelise Janss** 101). De weduwe van Sijmoen **Henricxsone** leent 22 juni 1492 geld aan de potmaker **Peter Vranckenzoen** op diens potterij aan de N.Z. Haven 102). 27 november 1497 belooft hij deze schuld in vier jaar af te lossen 103). 25 augustus 1498 draagt zij een vierde deel van de rente van deze vordering over aan haar schoonzoon **Cornelise Janss** 104), die de bezittingen van de familie schijnt te beheren. Zijn zwager **Jan Sijmoens** prijst hem in alle toonaarden en beloont de kinderen van zijn zwager met zijn deel in een huis **St. Jorijs** aan de **Z.Z.** van de haven, en **Cornelise Janss** zelf met zijn deel in een huis en erf gelegen over het **Spui** aan de **N.Z.** van de Haven 105).

De potmaker **Jan Sijmoens** is gehuwd met **Catlijne Mathijs Godevairts dochter** 106). **Jan** regelt de schulden die zijn zuster blijkbaar had bij haar zwager de schipper **Cornelise Jansoen**.

Als de potmaker **Cornelis Sijmoens** is overleden (1498) treedt zijn dochter **Dingnen** in de rechten van haar vader en verklaart **Peter Vranckenssoen** (15 aug. 1498) die een hypotheek heeft van de familie op zijn potterij, aan haar een geldsom schuldig te zijn, zijnde 1/8 deel van de waarde van dit bedrijf. Verder zegt hij aan de voogden van dit kind toe binnen 1½ jaar een beter onderpand in te zetten of de rente af te lossen 107).

Geen van de Sijmoensen komt in de meer aangehaalde tabel voor. Ze zijn waarschijnlijk op vrij jonge leeftijd gestorven. De potmaker **Peter Vranckenzoen** heeft de potterij overgenomen.

Michiel Godevaertssone.

De archieven vermelden in 1446, 16 juni 1447, 7 sept. 1447 de

potmaker **Godevaert Michaelssone**, ook wel Goort Machiels genoemd 107). Verder tasten we in het duister.

Van zijn zoon **Michiel Godevaertssone**, ook wel **Michiel Govaerts** of **Goortss** vertellen de stukken iets meer, maar dan zijn we wel veertig jaar later in de datering.

Van 1488—1509 maakt deze potmaker vrijwel permanent deel uit van het bestuur van het ambacht. 10 juli 1486 betaalt hij het restant van de koop van de helft van een huis op de N.Z. Haven tegenover het Spui 108). Dan volgen weer allerlei financiële transacties 25 sept. 1487, 6 sept. 1492 (de Antwerpse geldschieder Clause Schildemans leent hem geld op deze potterij), 26 nov. 1492 (vestiging van een erfrecht), 7 mei 1500, 15 mei 1503 (neemt bij Clause Schildemans weer geld op, op zijn potterij met drie woningen buiten O.L.Vrouwepoort aan de N.Z. Haven). Dec. 1505 belooft hij 7½ Rijns gulden te betalen aan Catlinen Braens en 9 juni 1507 (achterstallige cijns) 109).

7 febr. 1493 verkoopt **Bouwer Govaertsoen** de Brouwere en ook potmaker in opdracht van Michiele Govairtss vier huisjes op de N.Z. Haven aan Jan Henricss 110).

Zijn potterij ligt bij de Hoogeboomstraat ten zuidoosten van de potterij van Rombout Oliviers 111). Waarschijnlijk „der dagen zat” begint hij in het begin van 1500 geleidelijk aan zijn bezittingen te liquideren. 10 februari 1503 draagt hij „een camer ende erve metten hoven” op de N.Z. Haven op de hoek van de Middelste straat gelegen, over aan de metselaar Ghijsbrecht Fredericxsoen die op dat moment reeds in het pand woonde 112). 9 juli 1507 verkoopt hij aan de **potmaker Henrick Cornelissoen** zijn potterij buiten de O.L.Vrouwe Poort aan de noordzijde van de Grebbe aan de westzijde begrensd door het huis „St. Joseph”. Deze verkoop wordt eerst op 10 februari 1510 definitief als de erfgenamen van de inmiddels overleden Michiel Govaerts, verklaren dat de koopsom is voldaan. Deze erfgenamen zijn: Andries Peterss, schipper van Antwerpen, **Peter Vrancken**, **potmaker** en Jan Berthels, namens de twee kinderen van Peter Henricxss 113).

De familie Laureijs.

In de buurt van de N.Z. Haven, buiten de O.L.Vrouwepoort over het Spui heeft de potmaker **Gielijs Laureijssone** zijn potterij. Vanaf 30 december 1446 tot 19 juni 1480 komen we zijn naam vrij regelmatig in de stukken tegen. Deze betreffen meestal het lenen van geld van derden. 4 sept. 1478 vestigt hij een jaarlijkse erfrente op zijn potterij 114). 5 maart 1479 verkoopt hij een huis „op de haven” 115).

Hij is gehuwd met **Anthuenen Jans dochter** en vóór 1483 overleden. Immers, op 10 mei 1483 verklaart de potmaker **Cornelis Thueniszoen**, een neef van Gielijs, aan de weduwe een som geld verschuldigd te zijn 116). Zij is voor de helft en met haar weeskinderen voor de andere helft eigenaresse van de potterij die, zoals we uit de begrenzings kunnen opmaken later „de Stortepot” wordt genoemd en dan geëxploiteerd wordt door Cornelis Thueniszoen (20 mei 1486 117).

Een van de kinderen van Gielijs is waarschijnlijk **Laureijs Gieliss** die op de Markt in de herberg „de Gans” wordt gegijzeld in verband met achterstallige huishuur (10 mei 1504). Hij is ook potmaker 118).

Anthuenis Laureijs.

De potmaker **Anthuenis Laureijs**, een broer van Gielijs is gehuwd met **Johannen Lenartsdochter**. Hij heeft drie zonen **Cornelis Thuenis** (Thoenissoen of Anthuenssoen) potmaker, **Adriaen Thoenissen**, schipper en de potmaker **Vranck Thoenissen**. Zij dragen op 3 juni 1496 de helft van een potterij buiten de O.L.Vrouwepoort aan de N.Z.Haven, ten noorden begrensd door een straatje dat tot de potterij behoort, over aan hun moeder **Johannen Lenaertsdochter**, dan weduwe zijnde 119). Enkele jaren later (15 sept. 1497) verkoopt ze de complete potterij aan de timmerman **Vranck**, wettige zoon van wijlen **Jan Matheuse** ook wel **Jan Matheesussoens** genoemd 120).

Ook **Anthuenis Laureijs** komen we in de tweede helft van de vijftiende eeuw regelmatig in de archivalia tegen vanwege financiële transacties. Hij komt slechts eenmaal als gezworene (1492) in de meergenoemde tabel voor een woonde toen op de N.Z. Haven (5 maart 1492) 121). Enkele jaren later in 1495 is hij gestorven 122).

Het lijkt erop dat **Anthuenis Laureijs** de wind niet in de zeilen heeft gehad. Als hij 14 februari 1483 een potterij op de N.Z. Haven koopt blijven een mede-eigenaar **Vranck Claussen**, meewerker maar ook potmaker en zijn zoon **Cornelis Thueniss** voor hem borg 123). 5 maart 1483 vestigt hij een erfrente op deze potterij 124). 31 maart 1485 beleent hij weer een kwart van zijn potterij en op 4 mei van dat zelfde jaar vestigen hij en zijn zoon **Cornelis** een erfrente op hun bedrijven 125).

Cornelis Thuenis.

De potmaker **Cornelis Thuenis** wordt in 1488 en 1498 als deken van het ambacht genoemd. Hij is gehuwd met **Petronella Jacobsdochter** 126). 11 april 1483 vestigt hij een jaarlijkse erfrente op

zijn potterij ten gunste van zijn vader 127). 12 juni 1495 wordt hij voor 1/12 mede-eigenaar van de potterij „de Stortepot” 128) en op 8 aug. d.a.v. vestigt hij al een erfrente op dit pand 129). 16 maart 1498 koopt hij nog een kwart 130) en vestigt 19 december van datzelfde jaar weer een erfrente 131). Hij heeft ook een zakenrelatie met de schipper Peter van der Creke (27 mei 1500) 132). Wanneer we de vrij talrijke financiële verplichtingen die Cornelis Thuenis in de loop van de jaren op zich neemt 133) nader bestuderen kunnen we de gedachte niet van ons afzetten dat ook deze potmaker het ene gat met het andere stopt. De naam van zijn potterij „de Stortepot” lijkt dan ook alleszins toepasselijk.

De bekende financier van de potmakers, de Antwerpse tinnengieter Clause Schildeman die op 13 december 1497 een hypotheek vestigde op de Stortepot met het aangrenzende huis met de vooren achterpoorten 134) stelt 9 juni 1501 een gemachtigde aan om het geld te innen 135). Het loopt dan op zijn eind met deze potmaker die blijkens een archiefstuk op 15 december 1500 niet meer de Stortepot exploiteert 136). 25 juni 1501 verkoopt hij het bedrijf aan Adam Goetkint 137).

De potterij wordt dan een oliepletterij (smoutmolen) maar de op het pand gevestigde rentebrieven blijven doorlopen 138).

Rombout Olivierssoen.

Een belangrijke potmaker zonder nazaten. We komen de potmaker **Rombout Olivierssoen** het eerst tegen op 27 dec. 1474 139).

Hij was gehuwd met **Digne Vlemingx** ook wel **Digna Olen** genoemd omdat zij de weduwe was van de schipper Jans Olen 140). Na haar overlijden huwde hij **Franchijnen Vrancken dochter**, hoogstwaarschijnlijk een zuster van de potmaker Peter Vrancken, want als Rombout rondom 1504 is overleden treedt Peter Vrancken als zaakwaarnemer op 141). Ze huwt later met de bakker Joos Bysteyn 142).

Rombout heeft zijn potterij aan de N.Z. Haven over het Spui, ten westen van de hoeve „Hooge Boome” 143). Later wordt dit pand „den Olifant” genoemd 144). Hij heeft ook een huis op „Schoegeberch achter de schorsmolen bij de Cleijn Mosschelstrate”. Dit moet een pand zijn aan de oostzijde van de huidige Scholiersberg 145). Op 22 maart 1504 is bij een verkoop van een belendend pand „in de Rechtestraat” boven „de Vischmart” sprake van „Rombout Olivierssoene de potmakers nacomelingen hoff en erve” 146). Tenslotte heeft hij nog drie huisjes op de Z.Z. Haven 147).

Tot 1503 is hij driemaal deken van het ambacht. Ook bij deze potmaker komen we in de stukken de gebruikelijke financiële transacties tegen (148). Op 15 febr. 1492 verklaren de kinderen Claus en Ole van wijlen de schipper Jans Olen dat Rombout Olivierssoen aan hen het geld heeft betaald dat hij met zijn inmiddels overleden vrouw Dignen beheerde voor hun broer Mercelisse waarvan men niet weet of hij nog in leven is (149).

De potmaker Rombout Oliviers heeft blijkbaar geen diercte erfgenamen, die de potterij kunnen overnemen. Als hij gestorven is komen de erfgenamen van wijd en zijd om hun deel.

Het eerst melden zich Petronellen Oliviersdochter gehuwd met Marinuss Janss, die op Reimerswaal woont en Hubrecht Olivierssoen wonende in Zeeland en in Bergen op Zoom geboren en Henrick Laureijsse gehuwd met Marie Cornelis-dochter, wonende te Ierseke. Zij verlenen 6 dec. 1504 procuratie, om goederen van wijlen hun oom te verkopen, aan de kleermaker Cornelise Deeuwen (150). 8 febr. 1505 krijgt dezelfde man opdracht van de twee kinderen van Berthelmeus Claussoen en de weduwe van Fieven Clauss om de potterij buiten O.L.Vrouwepoort op de N.Z. Haven tegenover het Spui te verkopen aan **Cornelise Willeme Elewouts** (151) op 26 febr. 1505 gevolgd door een opdracht van Mergriete Cornelis Clauss dochter gehuwd met de landman Adriaen Adriaen Peterssoen, wonende ten Sluis, een nicht van Rombout om de verkopen „alle alsulke huisinge ende erve in den stadt schuer ende oic daibuijten gelegen” (152).

27 maart 1505 maakt ook Jan Rombouts wonende te Arnemuiden aanspraak op een gedeelte van de nalatenschap (153). Uiteindelijk wordt de potterij, de drie huisjes op de Z.Z. Haven en het huis op Scholiersberg bij gedeelten overgedragen aan de **potmaker Peter Noutsszoen** die waarschijnlijk de potterij al exploiteerde (21 mei 1505) (154). De gedeelte van de potterij waarvan hier sprake is werden overgedragen door Cornelien Clausdochter en Digne de dochter van haar zuster (15 juni 1505) (155) en door Adriaen Janssoen, schipper en Rose Clausdochter (19 juni 1505) (156). In de loop van het volgende jaar 24 april 1506, 12 mei 1506, 4 juni 1506 en 27 oct. 1508 ontvangen de erfgenamen zowel van Rombout Oliviers als van zijn vrouw Dignen Olen hun erfdeel in contanten (157).

Peter Vrancken.

De potmaker **Peter Vrancken** is wel een zeer bijzondere maar ook vrij onopvallende vakman. We hebben hem ontmoet als exploitant van de potterij van Sijmoe Hendricxsoene, die hij later overneemt; als zwager van de potmaker Rombout Olivierssoen en

tenslotte als een van de erfgenamen van de potmaker Michiel Govaerss zijn schoonvader. Hij was gehuwd met **Janneken Michiels dochter** die later met de **potmaker Cornelis Janss** huwde. Met als onderpand „een potterie ende erve mette vive cameran daer-aen gestaen metter schueren, voirhuyse ende allen der toebehoirten gestaen ende gelegen op die nortzijde van den havenen in de dobbelstrate aldair” verklaart hij 25 juni 1519 een jaarlijkse erfrente schuldig te zijn aan **Everaerde Clauss** gehuwd met **Katherine Pieters dochter**, een kind van Peter Vrancken, en aan **Adriane Peters, potmaker**, een zoon van Peter Vrancken, respectievelijk optredende als voogd en toezienende voogd van **Lijsbeth Pieters dochter**, een ongehuwde minderjarige zuster van Katherine 158).

Uit dit stuk mogen we concluderen dat Peter Vrancken in het begin van 1519 is overleden. Dat klopt ook met de gegevens in de meergenoemde tabel.

Van 1495 tot en met 1518 heeft Peter soms om de twee jaar, soms drie of vier jaar achtereen zitting in het bestuur van het ambacht en wel vier maal als deken.

Een andere zoon, de **potmaker Jan Peterss** is omstreeks 1511 overleden. 6 juni van dat jaar wordt namens de weeskinderen van Jan Peterss de helft van een complete potterij buiten de St. Nicolaas poort aan de N.Z. Haven aan de potmaker **Adriane Peeterss** overgedragen een broer van de overledene 158a).

Ook bij de potmaker Petrus Vrancken is regelmatig sprake van het aangaan en aflossen van schulden en het innen van vorderingen (15 augustus 1498, 24 november 1498, 6 maart 1500, 27 oktober 1508) 159) maar ook van neveninkomsten (handel in rogge) 15 juni 1510 en borgstellingen (19 juni 1510) 161).

Belangwekkend is de belofte van de Borgvlietse **potmaker Peeter Diericxss** om aan Peter Vrancken huishuur te betalen voor Jacob Gheertssen (25 aug. 1514) 162). Met de **potmaker Henrick Corneliss** koopt hij 11 juli 1516 een hoeveelheid turven 163).

De potterij van Peter Vrancken op de N.Z. Haven heeft alleen aan de oostzijde een bebouwde begrenzing. Noord, zuiden west zijn het straten.

K. v. d. Watering.

BRONNEN :

Uit het Gemeente Archief Bergen op Zoom:

R 213—229 Registers van Opdrachten

R 279—340 Registers van Rentebrieven en Recognitiën.

AANTEKENINGEN :

- 1) Korneel Slootmans „Bergen op Zoom een stad als een huis”. Derde herziene druk. Europese Bibliotheek, Zaltbommel, 1974, bladz. 176.
- 2) Voor de vroegste economische geschiedenis van de Bergse potmakers raadplege men: C.J.F. Slootmans, „Tussen hete vuren”, deel I. Bijdragen tot de geschiedenis van het Zuiden van Nederland, (XVIII), Tilburg 1970.
- 3) Zie L.J. Weijs, C.C.J. van de Watering en C.J.F. Slootmans „Tussen hete vuren”, deel II, blz. 139—140.
- 4) R 280 fol. 81 verso 1441 19 januari.
- 5) R 280 fol. 92 verso 1441 7 april.
R 281 fol. 149 verso 1442 6 juli.
R 282 fol. 57 recto 1446 30 maart.
- 6) R 281 fol. 79 recto 1443 13 maart.
R 284 fol. 84 verso 1461 19 februari.
R 292 fol. 27 verso 1477 4 mei.
R 308 fol. 40 recto 1497 18 juni.
- 7) R 281 fol. 126 recto 1444 11 januari.
R 281 fol. 151 recto 1444 13 juli.
- 8) R 282 fol. 128 recto 1447 16 mei.
- 9) R 282 fol. 150 recto 1447 3 november.
- 10) R 282 fol. 161 verso 1447 28 december.
- 11) R 285 fol. 95 verso 1467 19 januari.
R 289 fol. 81 verso 1475 2 januari.
R 293 fol. 67 recto 1478 11 december.
(Borgstelling voor een schipper).
R 294 fol. 105 recto 1479 3 maart.
- 12) R 286 fol. 111 verso 1471 25 januari.
- 13) R 288 fol. 30 verso 1473 23 juli.
R 311 fol. 86 recto 1500 29 januari.
- 14) R 290 fol. 137 verso 1475 5 juli.
(Hij wordt hier ook aangeduid als bomslager).
R 295 fol. 44 recto 1480 22 juli.
(Hij is dan overleden).
- 15) R 294 fol. 101 recto 1479 30 januari.
R 301 fol. 125 verso 1486 28 april.
R 303 fol. 128 recto en verso 1492 25 juni.
R 309 fol. 139 recto 1493 23 november.
R 311 fol. 138 verso 1500 5 december.
(Deze stukken betreffen het betalen van schulden).
R 312 fol. 98 verso 1501 17 februari.
(Betreft het doen maken van een potmakerswiel).
R 319 fol. 88 recto 1508 28 januari.
(Verklaring van erfafstand door de kinderen ten behoeve van hun vader).
- 16) R 294 fol. 139 verso 1479 30 december.
- 17) R 303 fol. 111 verso 1492 3 april.
- 18) R 310 fol. 42 recto 1499 30 juni.
- 19) R 310 fol. 68 verso 1499 22 oktober.

- 20) R 308 fol. 146 recto 1497 27 november.
 21) R 311 fol. 88 recto 1500 3 februari.
 22) R 311 fol. 88 verso 1500 3 februari.
 23) R 316 fol. 23 recto 1505 29 maart.
 R 317 fol. 21 recto 1506 18 april.
 24) R 281 fol. 6 recto 1442 29 januari.
 25) R 304 fol. 58 recto 1493 19 december.
 26) R 305 fol. 18 recto 1494 3 april.
 R 311 fol. 19 recto 1500 14 april.
 27) R 311 fol. 68 recto 1500 11 december.
 R 314 fol. 28 verso 1503 6 april.
 28) R 316 fol. 1 verso 1505 30 januari.
 29) R 323 fol. 102 recto 1514 25 augustus.

Familie Fierijn alias Florijn.

- 30) R 280 fol. 46 verso 1440 3 mei.
 31) R 284 fol. 69 recto 1461 9 januari.
 R 285 fol. 41 verso 1466 10 januari.
 R 214 fol. 16 verso 1466 17 oktober.
 R 214 fol. 21 recto 1467 24 april.
 32) R 215 fol. 75 recto 1496 1 november.
 33) R 214 fol. 5 recto 1465 12 juli.
 34) R 286 fol. 98 verso 1472 13 januari.
 R 296 fol. 76 verso 1481 22 oktober.
 R 301 fol. 85 verso 1486 19 oktober.
 35) R 300 fol. 29 recto 1485 22 juni.
 R 300 fol. 48 verso 1485 13 oktober.
 R 300 fol. 30 verso 1485 30 juni.
 R 300 fol. 33 recto 1485 11 juli.
 R 300 fol. 34 verso 1485 14 juli.
 36) Zie noot 35.
 37) R 300 fol. 22 verso 1485 4 mei.
 38) R 334-I-fol. 87 verso 1527 12 september.
 39) R 301 fol. 85 verso 1486 19 oktober.
 R 317 fol. 38 recto 1506 17 juni.
 40) R 216 fol. 223 recto 1513 30 september.
 R 325 fol. 124 verso 1516 16 december.
 41) R 322 fol. 35 recto 1511 3 juli.
 (Begrenzing oostzijde Nout Florijns erfgenamen potterij).
 42) R 315 fol. 69 recto 1504 24 oktober.
 43) R 328-I-fol. 50 recto 1520 9 juni.
 44) Zie noot 42.
 45) R 331-I-fol. 41 verso 1524 11 mei.
 46) R 334-I-fol. 42 verso 1527 15 mei.
 47) R 326-II-fol. 43 verso 1518 1 juli.
 48) R 316 fol. 119 recto 1505 17 maart.
 49) R 317 fol. 38 recto 1506 17 juni.
 50) R 326-II-fol. 43 verso 1518 1 juli.
 51) R 327 fol. 2 verso 1519 22 januari. (Deze erfrente wordt eerst op
 7 juni 1594 door de potbakker Cornelis Willems afgelost).

Opmerking: Het blokje huizen waarvan hier sprake is, is hoogstwaarschijnlijk hetzelfde blokje zijnde een buiten gebruik zijnde potterij buiten O.L.Vrouwe Poort in de Middelste straat van de N.Z. Haven, dat op 30 augustus 1499 op naam kwam van Peter Henricxsone van Gameren die het verkreeg door middel van de schout van de timmerman Vranck Jan Zwaghessoen die de pandjes moest ontruimen. Zie noot 120 en R 215 fol. 145 verso.

Jan Noutss.

- 52) R 215 fol. 23 recto 1491 21 maart.
R 331-I-fol. 49 recto 1524 30 mei en fol. 48 verso.
R 215 fol. 33 verso 1494 10 oktober. (Verkoop van „eene meedestove gestaen ende gelegen buijten onser vrouwen poorte op ten Weel aldaer”.
R 322 fol. 50 verso 1511 25 september. (Verkoop erfrente op de potterij).
- 53) R 216 fol. 263 recto 1515 23 maart.
- 54) R 321 fol. 64 recto 1510 19 december.
(Cornelis Jan Noutss leent geld bij Clause Schilleman van Antwerpen op zijn potterij „op te Helstede”.
R 316 fol. 150 recto 1505 15 juni.
R 334-I-fol. 4 verso 1527 22 januari.
- 55) R 318 fol. 153 recto 1507 3 juli.
R 320 fol. 3 recto 1509 26 januari.
- 56) R 330-II-fol. 60 verso 1523 9 december.
- 57) R 307 fol. 51 verso 1496 13 december.
R 318 fol. 82 recto 1507 11 december.
R 325 fol. 81 verso 1516 15 februri.
- 58) R 304 fol. 96 recto 1493 5 juli.
- 59) R 314 fol. 97 verso 1503 1 februari.
- 60) R 315 fol. 115 verso 1504 21 februari.
- 61) R 333-II-fol. 39 recto 1526 12 november.
- 62) R 328-II-fol. 80 verso 1520 22 november.
- 63) R 310 fol. 114 recto 1499 13 maart.
- 64) R 328-II-fol. 45 verso 1520 28 juni.
R 333-II-fol. 8 verso 1526 12 maart.
- 65) R 332-I-fol. 20 recto en verso 1525 18 maart.
- 66) R 326 fol. 39 recto 1518 28 juni.
R 327-II-fol. 9 verso 1519 9 februari.

Arnout Noutsoen alias Florijn.

- 67) R 315 fol. 70 verso 1504 24 oktober.
R 215 fol. 291 recto 1504 25 oktober.
- 68) R 216 fol. 229 recto 1513 30 december.
(van belang voor de begrenzingen).
- 69) R 216 fol. 224 recto 1513 14 oktober.
R 216 fol. 229 recto 1514 13 januari.
(30 december 1513 (zie noot 68) verkoopt de vissers Vrancke Cornelissen een van de huisjes aan Janne Janss, later Jan Maes genoemd. De woning heet dan „Heedenhuis”).
- 70) R 216 fol. 248 verso 1514 15 september.
- 71) R 216 fol. 158 recto 1511 7 februari.
R 216 fol. 63 verso 1507 20 augustus.

Vrancke Arnoutssone Florijns.

- 72) R 304 fol. 27 verso 1493 11 mei.
- 73) R 215 fol. 42 recto 1495 6 maart.
- 74) R 306 fol. 41 verso 1495 3 juli.
- 75) R 324-II-fol. 73 verso 1515 15 februari.
- 76) zie noot 53.
- 77) R 325 fol. 62 verso 1516 1 december.
- 78) R 325 fol. 63 recto 1516 26 november.
- 79) R 216 fol. 258 verso 1515 9 februari.
- 80) R 324 fol. 38 recto 1515 28 juni.

Adriaen Noutss.

- 81) R 305 fol. 34 recto 1494 3 juni en fol. 35 verso.
- 82) zie noot 43.
- 83) R 215 fol. 283 verso 1504 24 mei.
- 84) R 315 fol. 48 verso 1504 1 juli.
- 85) R 216 fol. 173 verso 1511 22 augustus e.a.
- 86) R 324 fol. 76 verso 1515 22 maart.

Peter Noutsszoen.

- 87) R 316 fol. 144 verso 1505 21 mei.
R 315 fol. 150 recto 1505 15 juni.
- 88) R 316 fol. 151 recto 1505 19 juni.

Hubrecht Noutss.

- 89) R 319 fol. 107 verso 1508 5 mei.

De familie Merten.

- 90) R 214 fol. 73 verso 1470 12 oktober.
- 91) Stadsrekening 1487/8 fol. 68 verso.
- 92) R 214 fol. 118 recto 1473 15 januari.
- 93) R 214 fol. 173 recto 1475 9 juni.
R 214 fol. 202 verso 1477 31 januari.
- 94) R 289 fol. 69 recto 1474 16 november.
- 95) R 214 fol. 5 recto 1465 12 juli.
- 96) R 214 fol. 33 verso 1468 22 april en R 214 fol. 197 recto
1476 11 oktober.

De familie Sijmoens.

- 97) zie noot 95.
- 98) R 309 fol. 45 recto 1498 25 augustus.
- 99) R 214 fol. 127 recto 1473 9 april.
- 100) R 291 fol. 27 recto 1476 11 mei (borgstelling voor de koper van
een schip).
R 214 fol. 163 recto 1475 3 februari (verkoop van een huisje aan
de N.Z. Haven).
- 101) R 315 fol. 172 verso 1504 13 december.
- 102) R 303 fol. 36 verso 1492 22 juni (schepenbrief).
- 103) R 308 fol. 70 verso 1497 27 november (de potmaker Michiel Govertss
en de sloopstimmerman Jan Bertelss staan hiervoor borg).
- 104) Zie noot 98 en ook R 309 fol. 47 recto 31 augustus 1498.
R 310 fol. 8 verso 1499 23 februari en
R 309 fol. 129 verso 1498 15 september.
- 105) R 315 fol. 174 verso 1504 18 december.
R 315 fol. 172 verso 1504 13 december.
R 315 fol. 175 recto 1504 18 december.
- 106) R 301 fol. 106 recto 1487 2 januari.

Michiel Godevaertssone.

- 107) R 282 fol. 53 verso 1446.
R 282 fol. 134 verso 1447 16 juni.
R 282 fol. 145 verso 1447 7 september.
R 282 fol. 163 recto 1447 29 december.

- 108) R 301 fol. 62 recto 1486 10 juli.
 109) R 302 fol. 75 recto 1487 25 september.
 R 303 fol. 138 verso 1492 6 september.
 R 303 fol. 149 verso 1492 26 november.
 R 311 fol. 102 recto 1500 7 mei.
 R 314 fol. 35 recto 1503 15 mei.
 R 316 fol. 180 recto 1505 december.
 R 318 fol. 147 recto 1507 9 juni.
 110) R 304 fol. 76 recto 1493 7 februari.
 111) R 310 fol. 12 verso 1499 1 maart.
 R 317 fol. 60 verso 1506 25 september.
 R 216 fol. 33 verso 1506 25 september.
 112) R 215 fol. 244 verso 1503 10 februari.
 R 215 fol. 289 verso 1504 11 oktober.
 113) R 216 fol. 61 verso 1507 9 juli.
 R 216 fol. 63 recto 1507 20 augustus.

De familie Laureijs.

- 114) R 282 fol. 106 recto 1447 14 februari.
 R 283 fol. 92 recto 1455 5 december.
 R 293 fol. 88 recto 1478 4 februari.
 R 295 fol. 123 verso 1480 19 juni.
 R 293 fol. 46 recto 1478 4 september (Ligging van de potterij).
 115) R 294 fol. 21 recto 1479 5 maart.
 116) R 298 fol. 40 recto 1483 10 mei.
 117) R 293 fol. 46 recto 1478 4 september.
 R 301 fol. 48 recto 1486 20 mei.
 Voor een uitvoerige geschiedschrijving van het complex „de Stortepot”, later „Het Wapen van Frankrijk” zie men Korneel Sloomans in Jrb. „de Ghulden Roos”, 39 (1979), pag. 105 e.v.
 Het is niet uitgesloten dat de vader van Gieliss Laureijssone de **potmaker Lauwreijss** Willemsone de potterij kocht van Wouter Hamer (Stadsregister 27 januari 1419).
 118) R 315 fol. 133 recto 1504 10 mei.
 Dan is er nog een **Merten Gieliss** gehuwd met Geertruij Henricx dochter die 27 november 1497 (R 308 fol. 146 recto) als koopvrouw fungeert en een **Vrancken Gieliss, potmaker** die 9 februari 1515 een huis op de Helstede koopt, (R 216 fol. 261 recto) maar enkele maanden later dit huis weer overdraagt aan de voormalige eigenaar (R 216 fol. 261 recto 25 mei 1515). Familiebando is niet te bewijzen.

Anthuenis Laureijs.

- 119) R 215 fol. 67 verso 1496 3 juni.
 120) R 215 fol. 97 bis 1497 15 september.
 R 308 fol. 55 verso 1497 15 september.
 121) R 303 fol. 17 recto 1492 5 maart.
 122) Zie noot 119.
 123) R 298 fol. 118 recto 1483 14 februari.
Vrancke Claussone is **meewerker** maar ook **potmaker**. 5 januari 1482 (R 296 fol. 95 verso) koopt hij huisjes naast zijn potterij op de N.Z. van de Haven.
 124) R 298 fol. 19 recto 1483 5 maart. (De gekapitaliseerde rente wordt eerst op 13 december 1612 afgelost).
 125) R 303 fol. 16 verso 1485 31 maart.
 R 300 fol. 22 verso 1485 4 mei.

Cornelis Thuenis.

- 126) R 315 fol. 105 recto 1504 19 januari.
127) R 298 fol. 29 recto 1483 11 april.
128) R 306 fol. 106 verso 1495 12 juni.
129) R 306 fol. 49 recto 1495 8 augustus.
R 326 fol. 57 verso 1518 28 september (hier wordt verwezen naar de schepenbrief van 8 augustus 1495).
130) R 215 fol. 112 recto 1498 16 maart.
131) R 309 fol. 145 recto 1498 19 december.
132) R 311 fol. 110 recto 1500 27 mei.
133) R 306 fol. 116 recto 1495 7 augustus. (achterstallige Chijs).
R 307 fol. 70 recto 1496 8 februari.
R 307 fol. 47 verso 1495 28 november.
R 311 fol. 90 recto 1500 7 februari.
R 311 fol. 21 recto 1500 23 april. (verwijzing naar schepenbrief van 28 oktober 1491).
R 312 fol. 92 recto 1501 30 januari.
134) R 308 fol. 72 recto 1497 13 december.
135) R 312 fol. 118 verso 1501 9 juni.
136) R 311 fol. 69 recto 1500 15 december.
137) R 215 fol. 192 recto 1501 25 juni.
138) Zie aantekening bij noot 117.

Rombout Olivierssoen.

- 139) R 289 fol. 79 verso 1474 27 december.
140) R 303 fol. 102 verso 1492 15 februari.
141) R 315 fol. 113 verso 1504 15 februari.
142) R 319 fol. 135 verso 1508 27 oktober.
143) R 311 fol. 65 recto 1500 16 december.
R 312 fol. 50 recto 1501 9 augustus.
144) Zie noot 142.
145) R 311 fol. 17 recto 1500 4 april.
R 215 fol. 239 verso 1503 13 januari.
Waarschijnlijk woonde hij zelf naast „de Hooge Boome”, R 312 fol. 74 verso 1501 17 december.
146) R 215 fol. 272 recto 1504 22 maart.
147) R 316 fol. 150 recto 1505 15 juni.
148) 1487 6 september.
R 310 fol. 12 verso 1499 1 maart.
R 310 fol. 154 verso 1499 31 december.
149) Zie noot 140.
150) R 315 fol. 171 verso 1504 december.
151) R 316 fol. 110 recto 1505 8 februari.
152) R 316 fol. 116 verso 1505 26 februari.
153) R 316 fol. 123 recto 1505 27 maart.
154) Zie noot 87.
155) Zie noot 87.
156) Zie noot 88.
157) R 317 fol. 102 recto 1506 2 april.
R 317 fol. 107 verso 1506 12 mei
R 317 fol. 114 verso 1506 4 juni.
R 319 fol. 135 verso 1508 27 oktober.

Peter Vrancken.

- 158) R 327-I-fol. 46 verso 1519 25 juni.
R 329-I-fol. 76 recto 1521 19 september.

- 158a) R 216 fol. 168 recto 1511 6 juni.
159) R 215 fol. 119 recto 1498 14 juli.
R 309 fol. 140 recto 1498 24 november.
R 311 fol. 11 recto 1500 6 maart.
R 319 fol. 136 recto 1508 27 oktober.
R 324 fol. 18 verso 1515 20 maart.
(heeft betrekking op schepenbrief van 15 augustus 1498).
160) R 321 fol. 30 verso 1510 15 juni.
161) R 321 fol. 97 verso 1510 19 juni.
162) R 323 fol. 102 recto 1514 25 augustus.
163) R 325 fol. 103 verso 1516 11 juli.